

Udkast til afgørelse:

Afslag på godkendelse af Energinets metode om en kompensationsmodel til leverandører af systembærende egenskaber

Resumé

1. Energinet har udarbejdet en metode for kompensation ved levering af systembærende egenskaber til transmissionsnettet. Energinet har anmeldt metoden til godkendelse hos det daværende Energitilsyn (nu Forsyningstilsynet) den 16. februar 2018.

2. Den anmeldte metode vil give et vederlag til de centrale kraftværker, der er i drift i de perioder, hvor Energinet kan slukke egne synkronkompensatorer. Energinets synkronkompensatorer kører for at sikre tilstedeværelsen af systembærende egenskaber i nettet. Når der er tilstrækkeligt med systembærende egenskaber, kan synkronkompensatorerne slukkes, og Energinet sparer derved indkøb af aktiv effekt. Denne besparelse vil Energinet give til de centrale kraftværker, da disse leverer de systembærende egenskaber til nettet.

3. Forsyningstilsynet har anset metodeanmeldelsen som en anmeldelse af en metode efter elforsyningslovens § 76, stk. 2, jf. § 73 a, hvor Energinet ønsker at foretage indkøb af de systembærende egenskaber, der hidtil er blevet leveret af Energinets tre nyeste synkronkompensatorer. Forsyningstilsynet har i den forbindelse vurderet, hvorvidt metoden er markedsbaseret.

4. Forsyningstilsynet finder ikke, at metoden er markedsbaseret, blandt andet da den udelukker producenter af systembærende egenskaber fra at kunne byde deres ydelser ind. Forsyningstilsynet kan derfor ikke godkende den anmeldte metode.

5. Forsyningstilsynet ønsker at tilskynde udviklingen af et marked for systembærende egenskaber, en med markedsbaseret prissætning af de omhandlede ydelser, samt med mulighed for deltagelse for så mange potentielle producenter som muligt. Forsyningstilsynet imødeser derfor en anmeldelse af en metode, der kan godkendes, fra Energinet snarest muligt og senest ved udgangen af 1. kvartal 2019.

8.november 2018
Engros og
Transmission
Sagsnr. 18/08304
JOVC

FORSYNINGSTILSYNET
Carl Jacobsens Vej 35
2500 Valby

Tlf. 4171 5400
post@forsyningstilsynet.dk
www.forsyningstilsynet.dk

Afgørelse

6. Forsyningstilsynet meddeler afslag på godkendelse af Energinets metode til kompensation af de centrale kraftværker for levering af systembærende egenskaber anmeldt til godkendelse hos det daværende Energitilsyn (nu Forsyningstilsynet) den 16. februar 2018 i medfør af elforsyningslovens § 76, stk. 2.

7. Den anmeldte metode kan derfor ikke anvendes, jf. elforsyningslovens § 73 a, stk. 1, da den ikke opfylder betingelsen om markedsbaseret indkøb i elforsyningslovens § 27 a, stk. 2, 1. pkt.

8. Sagens baggrund og begrundelsen for Forsyningstilsynets afgørelse fremgår nedenfor.

Sagsfremstilling

9. Det daværende Energitilsyn (pr. 1. juli 2018 Forsyningstilsynet, jf. lov 690 af 8. juni 2018 (lov om Forsyningstilsynet)) modtog den 16. februar 2018 Energinets anmeldelse af en metode til kompensation af leverandører af, hvad der under ét kaldes for systembærende egenskaber. Energinet anmeldte således metoden forud for ændringen af elforsyningsloven ved lov nr. 704 af 8. juni 2018, som trådte i kraft den 1. juli 2018, og som foreskriver et markedsbaseret indkøb af systembærende egenskaber, jf. § 27 a, stk. 2, 1. pkt., se nærmere for nedenfor. Energinet har ved mails af 11. april. 2018 og 31. august 2018 besvaret spørgsmål fra Forsyningstilsynet til den anmeldte metode, hvad der er redegjort nærmere for nedenfor.

10. Det fremgår af den anmeldte metode, at Energinet vil yde en betaling til de ni centrale kraftværker, der leverer systembærende egenskaber til transmissionsnettet. Det fremgår desuden af den anmeldte metode, at dette er i modsætning til den nuværende ordning, hvor systembærende egenskaber skal leveres gratis fra produktionsanlæg i drift som betingelse for at blive koblet på transmissionsnettet. Kompensationen baseres på Energinets egen besparelse ved at kunne slukke egne netkomponenter, der producerer systembærende egenskaber.

11. Energinet har ikke angivet, hvorvidt Energinet anser den anmeldte kompensationsordning som en anmeldelsespligtig metode efter elforsyningslovens § 76, stk. 1, nr. 1, eller § 76, stk. 2. Forsyningstilsynet har vurderet, at der er tale om en metode til anskaffelse af ydelser, som Energinet efterspørger som led i varetagelse af systemsikkerhedsansvaret. Forsyningstilsynet har derfor vurderet den anmeldte metode efter bestemmelserne i elforsyningsloven, der vedrører Energinets varetagelse af systemsikkerheden.

12. Forsyningstilsynet har haft Energinets metodeanmeldelse i offentlig høring i perioden 23. februar 2018 – 16. marts 2018. Høringen blev lagt på Energitilsynets hjemmeside og fremsendt pr. mail til alle abonnenter på nyheder

fra Energitilsynet. Sekretariatet modtog tre høringssvar (fra Ørsted Bioenergy & Thermal Power A/S, Verdo Produktion A/S og Dansk Energi). Høringssvarene er vedlagt i bilag 1.

13. I alle tre høringssvar hedder det, at Energinets forslag til kompensation alene bør være det første skridt på vejen mod skabelse af et egentligt marked. Høringssvarene er nærmere behandlet nedenfor.

14. Energinets anmeldelse er beskrevet nærmere nedenfor og er vedlagt i afgørelsens bilag 2. Forsyningstilsynets spørgsmål til Energinet, aktørenes spørgsmål, som Forsyningstilsynet modtog i forbindelse med Forsyningstilsynets høring over anmeldelsen, samt Energinets svar, er vedlagt i bilag 3.

Systembærende egenskaber

15. Den overordnede drift og balancering af elnettet påhviler Energinet som systemansvarlig virksomhed i Danmark. For at varetage balanceringen af nettet indkøber Energinet balanceringsydelser på kommercielle vilkår fra markedsaktørerne. I tillæg til balanceringsydelserne, der indkøbes og fødes ind i elnettet for at holde systemets balance tæt på 50 Hz, så er der også et behov for systembærende egenskaber.

16. Systembærende egenskaber sikrer systemet mod nedbrud, blandt andet ved at sikre frekvensstabiliteten (50 Hz) ved brug af inert i eller ved at sikre spændingsstabiliteten ved brug af spændingsregulering samt ved at modvirke, at fejl i nettet medfører udfald af produktionsenheder. Systembærende egenskaber benyttes under ét som en samlet betegnelse for flere forskellige ydelser, der hver især tjener specifikke formål i den "ikke aktive" stabilisering af nettet.

17. I anmeldelsen af kompensationsordningen har Energinet identificeret følgende systembærende egenskaber¹: inert i, kortslutningseffekt, dødstart, statisk spændingsregulering og dynamisk spændingsregulering. Energinet indkøber dødstart i udbud, og den anmeldte kompensationsordning omfatter derfor ikke leverance af dødstart.

18. Inert i bidrager sammen med frekvensreserverne til at opretholde en stabil frekvens i transmissionsnettet. Inert i tilvejebringes af en roterende masse, typisk svinghjul, der opretholder en leverance af effekt til transmissionsnettet i en kort periode

19. Kortslutningseffekt giver elnettet en robusthed mod udfald af enheder. Kortslutningseffekten sikrer, at små udfald i spændingen på nettet ikke får produktionsenheder til at falde ud af drift. Kortslutningseffekt muliggør ligeledes, at produktionsenheder kan håndtere at blive koblet ind på nettet igen, efter de har været ude af drift.

---

¹ Figur 1 på side 3 i den anmeldte metode

20. Såvel statisk som dynamisk spændingsregulering benyttes til at opretholde en stabil spænding i nettet med mindst mulig transport af reaktiv effekt² og maksimering af den aktive effekttransport. Statisk spændingsregulering sker ved hjælp af kondensatorer, men den dynamisk sker ved brug af bevægelige komponenter, som eksempelvis synkronkompensatorer³.

21. I den anmeldte metode differentierer Energinet ikke imellem de forskellige ydelser. Inerti, kortslutningseffekt og spændingsregulering (statisk og dynamisk) vil derfor i denne afgørelse blive behandlet under ét som systembærende egenskaber.

22. Termiske produktionsenheder leverer systembærende egenskaber til nettet ved almindelig drift. Produktionen af systembærende egenskaber er en integreret del af produktionen af effekt på termiske produktionsenheder, da systembærende egenskaber beskytter værkerne ved netfejl og uforudsete hændelser. De termiske værker har altså produktionen af systembærende egenskaber som en integreret del af deres produktion og kan efter det af Energinet oplyste ikke frakoble produktionen af systembærende egenskaber fra produktionen af aktiv effekt. Produktionen af systembærende egenskaber er derfor at betragte som et biprodukt til produktionen af aktiv effekt, og ikke noget der ville blive produceret, hvis ikke værkerne kørte. Systembærende egenskaber er følgelig ikke noget, der indebærer væsentlige ekstraomkostninger for de termiske kraftværker, hvis de bliver aktiveret i el-markederne.

23. Som følge af at produktionen af systembærende egenskaber er en integreret del af produktionen af aktiv effekt, er marginalprisen for at levere systembærende egenskaber fra termiske værker i drift tæt på nul. Ifølge Energinets "Teknisk forskrift 5.9.1 Systemtjenester⁴" er det i dag en betingelse for at være tilsluttet det kollektive elforsyningsnet, at produktionsanlæg vederlagsfrit leverer de systembærende egenskaber til den systemansvarlige virksomhed, jf. forskriftens kapitel 3.

24. Termiske kraftværker leverede tidligere langt størstedelen af den danske elproduktion. Der blev derfor leveret systembærende egenskaber i al den tid, de var aktiveret. Det danske elproduktionsapparat har imidlertid ændret karakter over de seneste år, bl.a. som følge af omstillingen til vedvarende energi. Ifølge Energinet leverer den vedvarende energiproduktion endnu ikke systembærende egenskaber i tilstrækkeligt omfang, og Energinet kan derfor risikere at skulle beordre kraftværker i drift for at få dækket behovet for systembærende

---

² Reaktiv effekt forårsager en faseforskydning i et vekselstrømskredsløb, der bringer strømmen ud af fase med spændingen. Hvis ikke den reaktive effekt reguleres, og strømmen bringes i fase, så mindskes overførselskapaciteten af aktiv effekt i ledningen. (Forsyningstilsynets forståelse af reaktiv effekt)

³ Stærkt forenklet, så er en synkronkompensator en maskine, der hjælper med at stabilisere nettet. Nyere synkronkompensatorer kan enten generere eller absorbere reaktiv effekt afhængigt af nettets behov. Reaktiv effekt tjener til, igen stærkt forenklet, at optimere overførslen af den aktive effekt. Synkronkompensatorerne producerer altså ikke "strøm". De forbruger strøm til at producere systembærende egenskaber.

⁴ Forskriften kan findes her: <https://energinet.dk/EL/Rammer-og-regler/Forskrifter-for-systemdrift>

egenskaber⁵. Adgangen til at kunne beordre kraftværker i drift mod kompensation⁶ er et redskab, som Energinet kan benytte som systemansvarlig virksomhed efter elforsyningslovens § 27 c.

25. Energinet har opstillet de forskellige produktionsformers evne til at levere systembærende egenskaber i figur 1. HVDC står for High Voltage Direct Current og er en omformer fra vekselstrøm til jævnstrøm. LCC og VSC er to forskellige teknologier til denne proces. En SVC/STATCOM er en teknologi, der kan levere spændingsregulering, hvor de ældre synkronkompensatorer alene kan levere inertie og kortslutningseffekt.

	Kraftværk >100 kV	Kraftværk <100kV	Vindmølle >100 kV	Vindmølle <100 kV	HVDC (LCC)	SVC/ Statcom	Synkron-Komp.
Inerti	++	+	(+)	-	(+)	-	++
Kortslutningseffekt	++	+	(+)	-	-	-	++
Dødstart	(++)	(+)	-	-	-	-	-
Statisk Spændingsregulering	++	(+)	(+)	-	-	++	++
Dynamisk Spændingsregulering	++	-	++	-	-	++	++

Kilde: Energinets anmeldelse af kompensationsmodel s. 4

26. Det fremgår ikke af Energinets anmeldelse, hvori forskellen på kvaliteten af de systembærende egenskaber består. Af Energinets svar på Verdo Produktion A/S' hørings svar fremgår det imidlertid, at kvaliteten af de systembærende egenskaber afhænger af, hvilket spændingsniveau virksomheden er tilkoblet det sammenhængende elnet dvs. transmissionsnettet. Dette skyldes, at de systembærende egenskaber taber værdi, når de skal sendes igennem en transformatorstation. Energinet regulerer elnettet på transmissionsnetniveau.

Kravet om markedsbaseret anskaffelse af systembærende egenskaber, og Energinets behovsvurdering

27. Det følger af den anmeldte metode, at Energinet har udviklet kompensationsordningen på baggrund af Energinets "Markedsmodel 2.0"⁷ fra 2015, som Energinet har udviklet i samarbejde med markedets aktører, samt Energinets analyse af behov for systembærende egenskaber⁸ fra 2017.

⁵ Energinets omkostninger til indkøb af systembærende egenskaber fordelt på kontrakter og beordringer fremgår af tabel 4 på side 20 i Energinets redegørelse for elforsyningsikkerheden 2017. Link: <https://energinet.dk/Om-publikationer/Publikationer/Redegorelse-for-elforsyningsikkerhed-2017>

⁶ Kompensationen dækker de faktiske meromkostninger ved at køre det beordrede værk. Efter den tvungne aktivering opgør værket sine indtægter og udgifter fra perioden og fremsender en specificeret faktura til Energinet. Kompensationen dækker både variable og faste omkostninger knyttet til kraftværkets drift i perioden.

⁷ <https://energinet.dk/Om-publikationer/Publikationer/Markedsmodel-2-0>

⁸ En sammenfatning af analysen kan findes på Energinets hjemmeside: <https://energinet.dk/Om-publikationer/Publikationer/Behov-for-el-systembaerende-egenskaber>

Anmeldelsen af metoden gik forud for ændringen af elforsyningsloven ved lov nr. 704 af 8. juni 2018, hvori det præciseres, at Energinet skal anvende markedsbaserede metoder til at sikre forsyningssikkerheden, ligesom loven bl.a. indeholder ændringer som følge af EU-forordningen om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer.

28. Lovændringen indebærer den præcisering, at Energinet skal benytte markedsbaserede metoder ved anskaffelse af såvel energi som systembærende egenskaber til brug for opretholdelsen af det fastsatte niveau for elforsyningssikkerhed. Bestemmelsen er gengivet i nærværende afgørelses retsgrundlag.

29. Af analysen i Markedsmodel 2.0 fremgår det, at behovet for leverancer af systembærende egenskaber fra kraftværker, særligt i Vestdanmark, vil være faldende fremover. Energinet har derfor udviklet, hvad de kalder en simpel model med det formål at få sat en kompensationsmodel i drift hurtigst muligt.

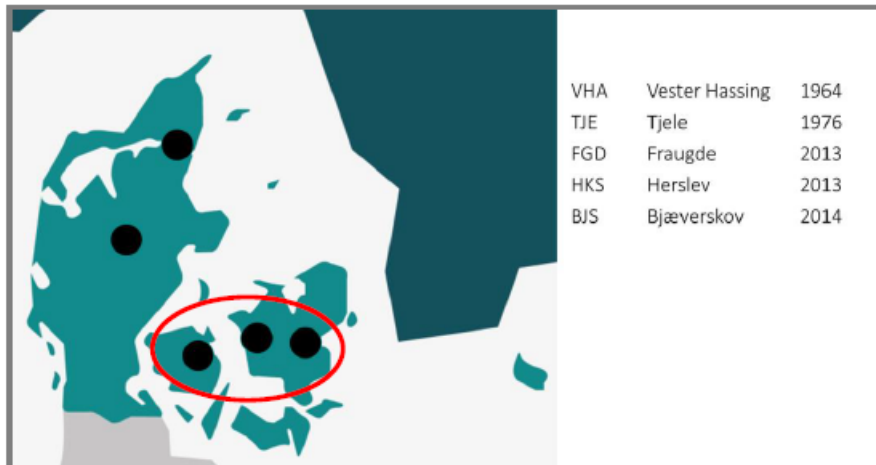
30. Etablering af selv en simpel model vil ifølge Energinet have flere potentielle gevinster. Særligt vil det give aktørerne et incitament til at holde en større produktionskapacitet i markedet, hvilket bidrager til forsyningssikkerheden. Derudover frigør kompensationsmodellen transmissionskapacitet i de perioder, kraftværkerne leverer systembærende egenskaber i stedet for en synkronkompensator, hvilket potentielt kan overflødiggøre investeringer i udvidelse af netkapaciteten.

31. Energinet anfører i anmeldelsen på side 13, at "[k]ompensationsmodellen tillader en form for marked, på trods af systemiske mangler; og med mindst mulig administration i forhold til disse mangler"

Energinets synkronkompensatorer

32. I tillæg til de systembærende egenskaber der modtages fra markedsaktørerne, så ejer Energinet fem synkronkompensatorer, der er i stand til at levere flere af de efterspurgte systembærende egenskaber. Geografisk er Energinets synkronkompensatorer fordelt med to i Jylland, én på Fyn og to på Sjælland, dvs. tre i DK1 og to i DK2.

Figur 5: Placering af Energinets fem SC, deres etableringsår og rød markering om de tre nye der kan indgå i en første markedsføring, fordi de kan slukke og tænde.

Kilde: Energinets anmeldelse af kompensationsmodel for Systembærende Egenskaber, 16. februar 2018, s. 7.

33. Energinet oplyser, at ud af de tre synkronkompensatorer i DK1, så er de to af en teknisk beskaffenhed, der gør, at de ikke kan slukkes og dermed ikke kan tages ud af drift. De to på Sjælland kan begge slukkes. Energinet har oplyst, at de har bedt en ekstern konsulent belyse muligheden for at slukke og tænde de to ældre synkronkompensatorer, herunder afklare hvad det vil koste at foretage en sådan opgradering. Arbejdet med rapporten er endnu ikke afsluttet (red. oktober 2018), og Energinet har ikke kunnet sætte en endelig deadline for færdiggørelsen.

34. Energinet angiver i anmeldelsen, at de to ældre synkronkompensatorer fortsat kontinuerligt skal levere en del af det samlede anslåede behov for systembærende egenskaber i DK1. Energinet begrundet dette med, at denne løsning er den samfundsøkonomisk mest hensigtsmæssige, da de leverer den efterspurgte ydelse, og da de netop ikke kan slukke og tænde.

Fastsættelse af kompensation

35. Energinet skriver i anmeldelsen, at det ved fastsættelsen af kompensation for leverance af systembærende egenskaber er nødvendigt med en fastsættelse af norm-behovet for systembærende egenskaber i de to landsdele. Der er ifølge Energinet ligeledes behov for værdiansættelse af leverancen af systembærende egenskaber, der tager højde for, at ideen med kompensationsmodellen er at sikre en rimelig betaling for kraftværkernes leverancer af systembærende egenskaber, når kraftværkerne leverer effekt til elnettet.

36. Energinet har desuden oplyst, at det forventes, at den teknologiske udvikling indenfor produktionen af vedvarende energi, sammenholdt med en øget integration af det danske el-net med udlandet via interkonnektorer, vil betyde, at størstedelen af de efterspurgte systembærende egenskaber indenfor en kortere tidshorisont vil kunne leveres fra produktionsanlæg, der producerer vedvarende energi, eller over udlandsforbindelser. På denne baggrund antager Energinet, at

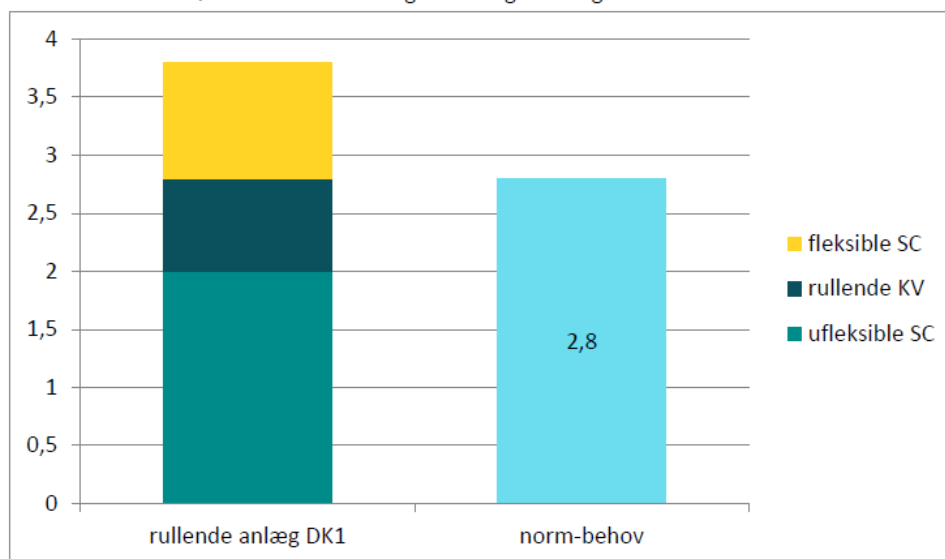
der vil være et stadigt faldende behov for beordringer af hensyn til forsyningssikkerheden, da de nødvendige systembærende egenskaber vil blive leveret af produktionsanlæg, der er aktiverede til salg af aktiv effekt.

37. Kompensationen vil tage udgangspunkt i Energinets kontrolcentres driftsinstrukser for opretholdelse af tilstrækkelige mængder systembærende egenskaber i DK1 og DK2. Driftsinstruksen inddrager variable forhold, eksempelvis mængden af vindenergi i systemet og revideres på baggrund af Energinets analyser. Senest har Energinet inddraget analysen om behovet for systembærende egenskaber i sin revision af driftsinstruksen.

38. Energinet fastsætter i anmeldelsen et generisk norm-behov for systembærende egenskaber i henholdsvis DK1 og DK2, der ikke tager hensyn til akut opståede lokale behov. Lokale behov som følge af uventet ustabilitet i nettet kan nødvendiggøre yderligere aktivering af en synkronkompensator. Norm-behovet udgør det generiske gennemsnitlige behov for systembærende egenskaber i driftstimen og angives i antal rullende anlæg. For DK1 har Energinet fastsat norm-behovet til 2,8 rullende anlæg, mens det for DK2 er sat til 1,3 rullende anlæg.

39. Kraftværker og synkronkompensatorer tæller ifølge den anmeldte metode begge som 1 anlæg ved fastsættelse af normbehovet for DK1. Energinets egne synkronkompensatorer i DK1, der ikke kan tages ud af drift, vil dermed til enhver tid svare til 2 aktive værker i DK1. Normbehovet for DK1 sættes ud fra, at 2,0 anlæg dækker situationer i normaldrift, mens 3,0 dækker behovet i alle andre situationer. Energinet angiver, at et normbehov på 0,8 er sat højt i forhold til, hvor sjældent ikke-normaldriftssituationerne forekommer.

Figur 7: Norm-behovet i DK1 er 2,8. De 2,0 dækkes af VHA og TJE, resten kompenseres til kraftværkerne hvis de kører. Bemærk at det giver Energinet en god reserve i FGD.

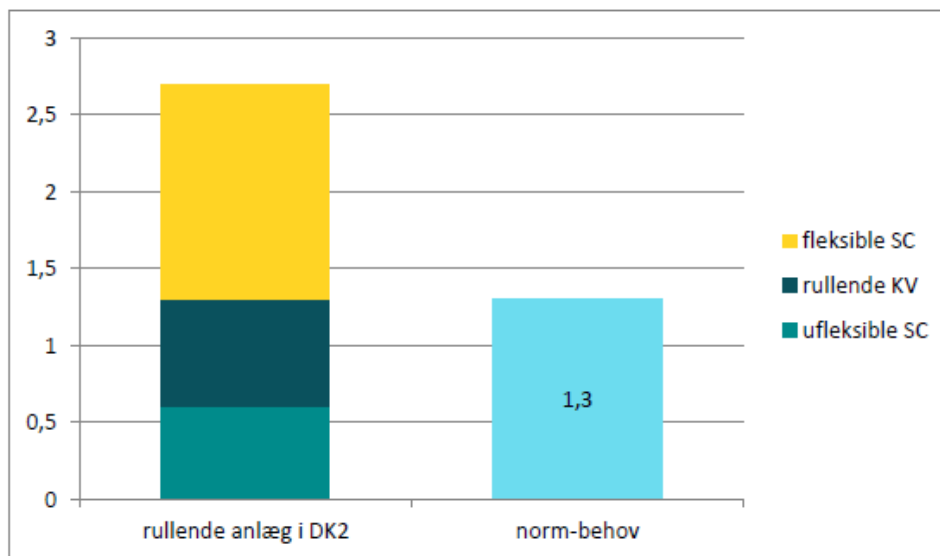

Kilde: Energinets anmeldelse af kompensationsmodel for systembærende egenskaber, s. 9

40. Af anmeldelsen fremgår det, at alle Energinets synkronkompensatorer i DK2 indgår i markedet. Særligt vanskelige netforhold i den sydlige del af DK2 nødvendiggør ifølge Energinet, at Energinet til enhver tid binder 0,6 rullende anlæg, ud af norm-behovet på 1,3, op på Energinets egen synkronkompensator, da disse netforhold, som særligt opstår ved megen vindproduktion, ikke kan løses af de centrale anlæg i DK2.

41. Ligesom i DK1 har Energinet fastsat norm-behovet ud fra et hensyn til, at krævende situationer vejer tungest i en afvejning, og norm-behovet ender følgelig på 0,7 rullende værk til markedet i DK2.

Kilde: Energinets anmeldelse af kompensationsmodel for systembærende egenskaber, s. 10

42. Den anmeldte kompensationsmodel er baseret på Energinets besparelse ved at kunne slukke egne strømforbrugende netkomponenter. Den anmeldte metode indeholder de elementer, Energinet indregner ved udregningen af kompensationens størrelse.

43. I tillæg til elspotprisen indregnes udgifter til transmissions-, system- og PSO-tarif i kompensationen, uanset at Energinet ikke betaler disse. Energinet anfører i forhold hertil, at disse udgifter ville skulle betales af enhver privat aktør, der leverer systembærende egenskaber, samt at den plads Energinet ville optage i nettet, nu kan benyttes af anden trafik. Energinet inddrager ikke kapitalomkostninger, da kompensationsmodellen er udformet således, at synkronkompensatorerne sætter marginalprisen for de systembærende egenskaber, når kraftværkerne kører. Kraftværkerne der er i drift, ligger følgelig ligger indenfor priskrydset, da de har meget lave marginalomkostninger ved at producere systembærende egenskaber.

44. Energinet har oplyst⁹, at de sparede variable driftsomkostninger er sat til 200 kr. pr. time, hvilket vil indgå i beregningen af kompensationen. Energinet har desuden oplyst, at dette beløb vil blive korrigeret på baggrund af de praktiske erfaringer, som Energinet indsamler, efter kompensationsmodellen sættes i kraft.

45. I den anmeldte model har Energinet ved en fejl angivet PSO-afgiften til 252 kr./MWh i stedet for den faktiske afgift på 169 kr./MWh. Dette er imidlertid ikke af betydning for den udregnede kompensations størrelse, da Energinet har regnet med den korrekte værdi i udregningen af omkostningerne til de energiafhængige komponenter, dvs. 490 kr./MWh.

46. Energinets markedsdeltagende synkronkompensatorer bruger 2,2 MW pr. driftstime. Kompensationen for de energiafhængige komponenter udgør derfor 1.078 kr. pr. time (490 kr./MWh * 2,2). Hertil skal der lægges 200 kr. pr. time, jf. Energinets besvarelse af det daværende sekretariat for Energitilsynets spørgsmål til de indkomne høringsvar i høringen af anmeldelsen. Den samlede kompensation for hver time, Energinet kan slukke en synkronkompensator, vil således lyde på 1.278 kr.

47. Energinet har sat 0,8 rullende værk som normbehov i DK1 og 0,7 rullende værk i DK2. Den maksimale årlige kompensation, som Energinet vil kunne udbetale, vil dermed svare til $0,8 \cdot 8.760 \cdot 1.278$ kr./t for DK1 og $0,7 \cdot 8.760 \cdot 1.278$ kr./t. for DK2 svarende til ca. 9 mio. kr. i DK1 og ca. 7.8 mio. kr. i DK2, dvs. ca. 16,8 mio. kr. årligt¹⁰ for DK1 og DK2.

48. Den kompensation som Energinet skal betale pr. afregningsperiode, fordeles på de kraftværker, der kan levere systembærende egenskaber til transmissionsnettet ifølge Energinets interne driftsinstruks om sikring af tilstrækkelige mængder systembærende egenskaber i transmissionsnettet, dvs. de værker, der pt. kan beordres startet, hvis hensynet til forsyningssikkerheden dikterer det. Værkerne fremgår af anmeldelsens figur 9:

Prisområde	Kraftværk	KV-blok	Koblings-spænding	Nominel P	Nominel Q
DK1	Fynsværket	FYV7	400	409	-
	Skærbæksværket	SKV3	400	396	-
	Nordjyllandsværket	NJV3	400	392	-
	Studstrupværket	SSV3	150	250	-
	Esbjergværket	VKE3	150	400	-
DK2	Amagerværket	AMV3	132	250	-
	Avedøreværket	AVV1	132	250	-
	Avedøreværket	AVV2	400	595	-
	Asnæsværket	ASV2	400	120	-
	Asnæsværket	ASV5	400	640	-

⁹ I Energinets bemærkninger til de indkomne svar på Sekretariatet for Energitilsynets høring, skrivelse af 3. april 2018

¹⁰ Tallene fremgår ikke af Energinets anmeldelse, men er udregnet af Forsyningstilsynet på baggrund af Energinets reviderede ansættelse af de variable omkostninger.

	Kyndbyværket	KYV22	132	260	-
--	--------------	-------	-----	-----	---

Kilde: Energinets anmeldelse af 16. februar 2018, side 10.

49. Hvis et værk er aktiveret i den enkelte driftstime, så modtager værket en andel af kompensationen for denne time. Det enkelte værks andel af kompensationen vil blive fordelt forholdsmæssigt ud fra de aktive værkers maksimale nominelle effekt (P). Når den nominelle effekt anvendes frem for koblingsspændingen, værket blev angivet til at levere, da værket blev koblet på nettet, så skyldes det, at de fleste værker har ændret spændingsniveau, siden de blev koblet på nettet.

50. Energinet angiver i anmeldelsen, at når værkets nominelle effekt er valgt frem for den faktisk leverede effekt i driftstimen, så skyldes det, at en opgørelse af den faktiske effekt i driftstimen, ville være en unødvendig detaljering uden væsentlig betydning for, hvorvidt værket leverer systembærende egenskaber eller ej.

51. Energinet vil anslå værkernes nominelle maksimale effekt på ad hoc basis, enten ved at se, hvad der er den største effekt, det enkelte værk har meldt ind i de såkaldte fireugers planer, der angiver driftsstatus for produktionsanlæggene, eller den største effekt, der er leveret på noget tidspunkt det seneste år. Valget af metode for at anslå det enkelte værks maksimale effekt vil afhænge af, hvad der er administrativt mest praktisk.

52. Værkernes maksimale effekt er valgt som parameter for leverancen af systembærende egenskaber, da det er den bedste indikator for værkets evne til at levere alle de efterspurgte systembærende egenskaber. Energinet angiver, at aktørerne ikke har haft præferencer i retning af nogen af de af Energinet foreslåede metoder, hvorfor Energinet ser det som uproblematisk at fastslå maksimumeffekten på ad hoc basis, efter de givne forudsætninger for det enkelte værk.

53. Energinet har i bemærkningerne til de indkomne høringssvar leveret følgende eksempel på fordeling af kompensation imellem to aktive værker. Det bemærkes, at eksemplet er udregnet på baggrund af variable omkostninger på 100 kr. pr time. Dette er imidlertid uden betydning for eksemplets illustration af kompensationens fordeling blandt aktive værker:

Eksempel 1. I DK2 er der i en given time et behov på 0,7 rullende enhed. En times leverance af systembærende egenskaber værdisættes til 1.178 kroner. Begge dele er som i metodeanmeldelsen, men det er uvæsentligt. Det vil sige at kompensationens størrelse er $0,7 \times 1.178 = 824,60$ kroner. I den pågældende time har kun blokkene AMV3 og AVV2 produceret i DK2. AMV3 har en maksimaleffekt på 250 MW. AVV2 har en maksimaleffekt på 595 MW. Det spiller ingen rolle hvor meget de har produceret, altså om det ene værk har kørt på 100 % last og det andet på 20 % last. Den samlede maksimaleffekt for de aktive værker er $250 + 595 = 845$ MW.

Kompensationen til AMV3 bliver $824,60 \cdot (250/845) = 243,96$ kroner.

Kompensationen til AVV2 bliver $824,60 \cdot (595/845) = 580,64$ kroner.

Kilde: Energinets svar på spørgsmål af 3. april 2018, s. 5.

Evaluering og videreudvikling af kompensationsmodellen

54. Energinet lægger i anmeldelsen op til, at modellen vil blive vurderet med passende mellemrum med henblik på at sikre, at kompensationens priskomponenter er tidssvarende, at elforbruget for synkronkompensatorerne er korrekt angivet, samt at normbehovet til stadighed svarer til det reelle behov. For at sikre transparens om kompensationsordningen vil Energinet kontinuerligt offentliggøre væsentlige data om kompensationsordningen på sin hjemmeside.

55. Energinet påpeger, at den anmeldte model er uden egentlige forgængere, og at den derfor vil blive løbende evalueret og tilpasset i retning af en mere nøjagtig efterligning af et marked. Energinet angiver, at der ideelt set vil ske en udvikling af modellen fra kompensation for levering til et egentligt marked for systembærende egenskaber.

Sagens parter

56. 54. I forbindelse med sagens behandling hos Forsyningstilsynet har tilsynet vurderet, hvem der kan anses som parter i sagen. Forsyningstilsynet anser Energinet Elsystemansvar A/S (CVR nr. 39314959) og Energinet Eltransmission A/S (CVR nr. 39314878) parter i sagen, begge repræsenteret ved Energinets koncern-moderselskab som selvstændig offentlig virksomhed (SOV) (CVR nr. 28980671).

57. Forsyningstilsynet anser endvidere de centrale kraftværker, der ifølge den anmeldte metode vil kunne modtage kompensationen, som parter i sagen. Der er tale om følgende kraftværker Ørsted Bioenergy & Thermal Power A/S (CVR nr. 27446469), HOFOR Holding A/S (CVR nr. 10073022) som ejer af Amagerværket, Fjernvarme Fyn Holding A/S (CVR nr. 36466898) som ejer af Fynsværket, og Nordjyllandsværket A/S (CVR nr. 37189294).

58. Verdo Produktion (CVR nr. 25481984) har afgivet et høringssvar til Forsyningstilsynet, da tilsynet havde sendt den anmeldte metode i offentlig høring. Forsyningstilsynet anser dog ikke Verdo Produktion som part i sagen.

59. Forsyningstilsynet har dog sikret Verdo Produktion A/S, og andre virksomheder, der ikke er part i forvaltningsretlig forstand, mulighed for at komme med bemærkninger til sagen igennem offentlige høringer.

60. En begrundelse for den ovennævnte afgrænsning af sagens parter fremgår nedenfor i begrundelsesafsnittet.

Høring

61. For at oplyse sagen bedst muligt, og sikre inddragelse af alle relevante synspunkter, havde Forsyningstilsynet indledningsvist anmeldelsen af metoden for kompensationsordningen i offentlig høring på tilsynets hjemmeside i perioden 23. februar til 16. marts 2018 og modtog høringssvar fra to markedsaktører, samt fra interesseorganisationen Dansk Energi. Høringssvarene er vedlagt i bilag 1

HØRINGSSVAR FRA ØRSTED BIOENERGY & THERMAL POWER A/S

62. Ørsted Bioenergy & Thermal Power A/S (Ørsted) ønsker, at kompensationsmodellen justeres, således at den inkluderer besparelser på synkronkompensatorernes slitagedele samt inddrager kapitalomkostninger og afskrivninger forbundet med Energinets anskaffelse af synkronkompensatorer.

63. Ørsted efterspørger tillige, at samtlige Energinets synkronkompensatorer indgår i det efterspurgte normbehov for systembærende egenskaber.

HØRINGSSVAR FRA VERDO PRODUKTION A/S

64. Verdo Produktion A/S ønsker, at kredsen af værker der kan modtage kompensation udvides til også at omfatte anlæg tilsluttet nettet under <100 kV, med en vægtning svarende til den reducerede værdi af de systembærende egenskaber, der leveres fra disse værker.

HØRINGSSVAR FRA DANSK ENERGI

65. Dansk Energi ønsker en uddybning af Energinets angivelse af normbehovet for både DK1 og DK2 og ønsker tillige modellen ændret, således at Energinets egne synkronkompensatorer i DK1 ikke automatisk indgår i dækningen af normbehovet for DK1.

66. Dansk Energi påpeger, at Energinet tidligere, i dokumentet: "Den markedsmæssige håndtering af Energinet.dk's Synkronkompensatorer", har angivet sine vedligeholdelsesomkostninger til at udgøre omkring 200 kr./time. Danske Energi anmoder om, at de variable omkostninger i kompensationsmodellen sættes tilsvarende.

Partshøring

67. Forsyningstilsynet har sendt et udkast til afgørelse i høring hos sagens parter den 8. november 2018 med frist for bemærkninger den 23. november 2018.

Offentlig høring

68. For at sikre inddragelse af alle relevante synspunkter, også fra interessenter der ikke er part i sagen i forvaltningsretlig forstand, har Forsyningstilsynet lagt udkastet til afgørelse i offentlig høring på Forsyningstilsynets hjemmeside i perioden 8. november 2018 til 23. november 2018.

Retsgrundlag**Partsbegrebet**

69. I forbindelse med sagens behandling hos Forsyningstilsynet har tilsynet vurderet, hvem der kan anses som parter i sagen.

70. Forvaltningsloven (lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer) tillægger en række beføjelser i forbindelse med behandling af en sag og en sags afgørelse til "*den, der er part*" i den pågældende sag.

71. Forvaltningsloven indeholder imidlertid ikke en definition af partsbegrebet. Med støtte i forarbejderne til forvaltningsretten antages det dog i den juridiske litteratur og i praksis, at partsbegrebet i afgørelsessager omfatter: ansøgere, klagere, og andre med væsentlig og individuel interesse i sagens udfald.

72. Det følger af forarbejderne til forvaltningsloven, at der med udtrykket "ansøgere" forstås: personer, der til en forvaltningsmyndighed har indgivet ansøgning om en ydelse, tilladelse eller lignende. Forarbejderne til forvaltningsloven omtaler desuden, at personer, til hvem et forbud eller påbud rettes eller vil blive rettet, vil have stilling som part i den pågældende sag.

73. Ved afgørelsen af, hvorvidt andre end ansøgere og klagere (sidstnævnte ikke relevant i denne sag) kan have partsstatus i en given sag, skal der foretages en vurdering af, om den pågældende har en tilstrækkelig *væsentlig og individuel interesse* i sagens udfald. Det følger således af forarbejderne til forvaltningsloven, at der i vurderingen navnlig må lægges vægt på, hvor væsentlig den pågældendes interesse i sagen er, og hvor nært denne interesse er knyttet til sagens udfald.

Sagens materielle bestemmelser

74. I det følgende opregnes de bestemmelser, som Forsyningstilsynet har inddraget i forbindelse med den materielle behandling af sagen.

Lovbekendtgørelse nr. 1009 af 27. juni 2018, (Elforsyningsloven)

75. Elforsyningslovens § 73 a, stk. 1, omhandler Forsyningstilsynets godkendelse af de kollektive elforsyningsvirksomheders (bl.a. Energinets) offentliggjorte metoder for fastsættelsen af priser og betingelser for anvendelse af nettene. Bestemmelsen lyder:

"§ 73 a, Priser og betingelser for anvendelse af transmissions- og distributionsnet fastsættes af de kollektive elforsyningsvirksomheder efter offentliggjorte metoder, som er godkendt af Forsyningstilsynet."

76. Af bemærkningerne til § 73 a, indsat ved lov nr. 494 af 9. juni 2004, fremgår følgende:

"Forpligtelsen til at anmelde de metoder, der anvendes til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår for adgang til transmissionsnet, omfatter også metoder til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår for tilvejebringelse af balanceringsydelse, jf. direktivets artikel 11¹¹. Når der, i modsætning til direktivet, ikke fastsættes en særskilt bestemmelse i loven herom, skyldes det, at balanceringsydelse er en integreret del af Energinet.dks opgaver og således kan betragtes som omfattet af stk. 1. På samme måde gælder, at Energitilsynets tilsyn med, at Energinet.dks og transmissionsvirksomhedernes priser og betingelser er rimelige, jf. elforsyningslovens § 77, også omfatter balanceringsydelse."

¹¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/54/EF af 26. juni 2003. Direktivet er ophævet. Den omtalte artikel 11 er dermed erstattet af artikel 15 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/72/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for elektricitet og om ophævelse af direktiv 2003/54/EF

77. Elforsyningslovens § 76, stk. 2, foreskriver Energinets anmeldelse af metoder for systemansvars- og transmissionsydelser:

”§ 76. De kollektive elforsyningsvirksomheder skal til Forsyningstilsynet anmelde Stk. 2. For virksomhed, der varetages af Energinet eller denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, skal der, for så vidt angår systemansvars- og transmissionsydelser, til Forsyningstilsynet anmeldes priser, tariffer og betingelser for ydelser samt grundlaget for fastsættelsen af disse, herunder leveringsaftaler, efter Forsyningstilsynets nærmere bestemmelse.

78. Energinet er en kollektiv elforsyningsvirksomhed i elforsyningslovens forstand, jf. lovens § 5, nr. 11:

§ 5. I denne lov forstås ved følgende:

(...)

11) Kollektiv elforsyningsvirksomhed: Offentlig eller privatejet elforsyningsvirksomhed med bevilling samt elforsyningsvirksomhed, der varetages af Energinet eller denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, som på offentligt regulerede vilkår har til formål at udføre aktiviteter som net-, transmissions-, eller systemansvarlig virksomhed.

79. Elforsyningslovens § 27 a, stk. 1 og 2, fastsætter reglerne for Energinets anskaffelse af energi og andre ydelser til varetagelse af forsyningssikkerheden.

§ 27 a. Energinet har ansvaret for at opretholde det fastsatte niveau for elforsyningssikkerhed og for at overvåge udviklingen heraf.

Stk. 2. Ved anskaffelse af energi og andre ydelser til at opretholde det fastsatte niveau for elforsyningssikkerhed anvender Energinet markedsbaserede metoder. Er der kun én virksomhed, der tilbyder ydelser omfattet af 1. pkt., anvender Energinet regulerede priser til betaling for ydelser.

80. Af bemærkningerne til lovens § 27 a, indsat ved lov nr. 704 af 8. juni 2018, fremgår følgende:

”Formålet med bestemmelsen er at præcisere Energinets forpligtelse til at anvende markedsbaserede metoder i forbindelse med sikring af elforsyningssikkerheden og det fastsatte niveau for elforsyningssikkerhed.

Det følger videre af den foreslåede § 27 a, stk. 2, 2. pkt. at hvis der kun er en virksomhed, der tilbyder ydelser omfattet af 1. pkt., skal energinet anvende regulerede priser til betaling for ydelser. Med andre ydelser forstås ydelser og tjenester, der sikrer, at de kritiske egenskaber er til stede i systemet, herunder spændingsregulering, inert, kortslutningseffekt og dødstart.”

(...)

”Bestemmelsen har til hensigt at sikre retvisende prissignaler med henblik på at skabe rammer for et ikke-diskriminerende, teknologineutralt marked, samt derved at sikre langsigtet samfundsøkonomisk optimal anskaffelse af ydelserne.

Energinet skal således i videste muligt omfang anvende markedsbaserede metoder ved anskaffelse af de ydelser, der i dag anskaffes for at sikre elforsyningssikkerheden.

Energinet skal gennem langsigtede udmeldinger om behov skabe grundlag for, at der skabes mulighed for konkurrence og derved markedsbaserede indkøb. Endvidere skal definitionen af de ydelser og produkter, der efterspørges, understøtte, at flest mulige aktører kan byde på produkterne. Og at der skabes transparens i de kort- og langsigtede behov.”

(...)

"Baggrunden for den foreslåede ændring er et ønske om retvisende og transparente prissignaler i elmarkedet, der synliggør behovet for og værdien af de nødvendige egenskaber til at sikre forsynings sikkerheden. Konkurrence og regulerede priser der efterligner markedspriser sikrer en omkostningseffektiv tilvejebringelse af ydelser og understøttelse af innovation. Retvisende prissignaler skal sikre, at markedet også i 2030 kan levere elforsynings sikkerhed i et energisystem med 50 pct. vedvarende energi. Der er behov for gennemsigthed af de behov og den værdi, der er for de forskellige ydelser til at understøtte elforsynings sikkerheden, så der skabes grundlag for et investeringsincitament til at sikre tilvejebringelsen af disse produkter fremadrettet.

Anvendelsen af markedsbaserede metoder vil i videst muligt omfang reducere Energinets behov for tvangs baserede indgreb i elmarkedet. Samtidigt synliggøres behovet, således at det kan tiltrække eventuel investering i eksisterende el-produktions- eller forbrugs anlæg til at omfatte de nødvendige egenskaber, eller til investering i nye forbrugs- og produktions anlæg, der kan levere de efterspurgte ydelser."

81. Det fremgår af Energi- Forsynings- og Klimaministeriets høringsnotat af 26. januar 2018 udarbejdet forud for fremsættelsen af lovforslag L165 den 28. februar 2018, at Forsyningstilsynet også skal godkende metoder for Energinets anskaffelse af "andre ydelser", jf. elforsyningslovens § 27 a, efter § 73 a. Lovforslaget ligger til grund for den omtalte ændring af lov om elforsyning lov nr. 704 af 8. juni 2018. Af høringsnotatet fremgår på s. 15 nederst:

"Det kan bekræftes, at de markedsbaserede metoder, som Energinet skal anvende efter den foreslåede § 27, stk. 4 [den nuværende § 27 a, stk. 2], i elforsyningsloven, vil skulle godkendes af Energitilsynet i medfør af elforsyningslovens § 73 a. Kravet om anvendelse af markedsbaserede metoder fremgår allerede af lov om elforsyning § 28, stk. 1, nr. 16 [nu § 28, stk. 2, nr. 16] og af Kommissionens forordning om fastsættelse af retningslinjer for drift af elektricitetstransmissionssystemer (SOGL). Det forventes endvidere, at Energitilsynet vil skulle godkende Energinets metode for regulerede priser, som skal udarbejdes i overensstemmelse med Energistyrelsens fastsatte regler herom. Dette vil blive uddybet i bemærkningerne til lovforslaget."

82. Under lovforslagets behandling i Folketinget besvarede ministeren en række spørgsmål. Ministerens svar på spørgsmål 5 til lovforslag L165 fremsat den 28. februar 2018 stillet af Energi-, Forsynings- og Klimaudvalget af 22. marts 2018 omhandler den omtalte bestemmelse i elforsyningslovens § 27 a, stk. 2, 1. pkt. Spørgsmål og svar lyder:

Spørgsmål 5

Er det korrekt, at man med lovforslaget sikrer, at alle aktører får mulighed for at levere systembærende ydelser – og ikke blot kraftværker – og at Energinet forpligtes til altid at vælge den billigste leverandør?

Svar

Ja, det er korrekt, at lovforslaget lægger op til, at alle aktører får mulighed for at levere systembærende ydelser. En omkostningseffektiv opretholdelse af elforsynings sikkerheden i takt med omstillingen af elsystemet til en større andel vedvarende energi i elproduktionen vurderes at kunne understøttes ved, at transparensen øges omkring behov, produktdefinitioner og betaling for levering af ydelser til opretholdelse af elforsynings sikkerheden.

Definitionen af de ydelser og produkter, der efterspørges, skal understøtte, at flest mulige aktører kan byde på produkterne. Dette vurderes at give mulighed for, at flere bidragsydere kan byde ind på markeder for de ydelser, der kræves for at opretholde elforsynings sikkerheden. Ud over termiske værker, kan det f.eks. også omfatte vind og sol, fleksibelt forbrug eller lagring (f.eks. batterier).

Det er vurderingen, at øget konkurrence grundet flere udbydere alt andet lige medfører en forbedret omkostningseffektivitet ift. at opretholde elforsynings sikkerheden i et energisystem, med

en høj andel vedvarende energi. Desuden vil lovforslaget fremme, at der i markedet gives retvisende prissignaler til sikring af investeringer og innovation i teknologier, der kan være med til at opretholde elforsyningssikkerheden.

83. Energistyrelsen sendte den 24. april 2018 et udkast til ændring af bekendtgørelse nr. 891 af 17. august 2011 om systemansvarlig virksomhed og anvendelse af eltransmissionsnettet m.v. i høring på høringsportalen¹². Det udkast til bekendtgørelse, der er at finde på høringsportalen, indeholder bestemmelser om Energinets markedsbaserede anskaffelse af ydelser til opretholdelse af elforsyningssikkerheden, jf. elforsyningslovens § 27 a, stk. 2. Videre fremgår det af udkastet, at bekendtgørelsen træder i kraft den 1. juli 2018. Bekendtgørelsen er imidlertid endnu ikke udstedt og indgår dermed ikke i retsgrundlaget for denne afgørelse.

84. Elforsyningslovens § 27 c, giver Energinet beføjelser til tiltag for at sikre forsyningssikkerheden, hvis Energinet vurderer, at denne er truet.

§ 27 c. Energinet offentliggør for de følgende driftsdøgn oplysninger om overførselskapaciteten i det transmissionsnet, der er stillet til rådighed for Energinet.

Stk. 2. Brugere af det kollektive elforsyningsnet skal efter regler fastsat af Energinet og på baggrund af den i stk. 1 nævnte offentliggørelse anmelde planer for elproduktion, elforbrug og elhandel for det følgende driftsdøgn til Energinet. Elproduktion, som er omfattet af § 52, stk. 1, i lov om fremme af vedvarende energi, er undtaget fra anmeldelsespligten.

Stk. 3. Energinet skal inden starten af det følgende driftsdøgn godkende planer for forventet elproduktion, elforbrug og elhandel, som er anmeldt til virksomheden efter stk. 2. Godkendelsen kan betinges af, at der sker omlægninger i planerne, såfremt det er nødvendigt af hensyn til forsyningssikkerheden.

Stk. 4 Energinet kan efter godkendelsen af planerne påbyde elproduktionsvirksomheder at ændre produktionsomfang eller igangsætte produktion, såfremt det er nødvendigt af hensyn til forsyningssikkerheden.

Stk. 5. Elproduktion fra decentrale kraft-varme-produktionsanlæg og elproduktionsanlæg, der producerer VE-elektricitet eller anvender affald som brændsel, har prioriteret adgang til elforsyningsnettet. Ved omlægninger som nævnt i stk. 3 og 4 kan Energinet alene reducere eller afbryde prioriteret elproduktion, hvis en reduktion af elproduktion fra andre anlæg ikke er tilstrækkelig til at opretholde den tekniske kvalitet og balance inden for det sammenhængende elsystem.

Stk. 6. Såfremt Energinet forlanger omlægninger som nævnt i stk. 3-5. yder Energinet betaling herfor. Energinet yder dog ikke betaling, hvis Energinet forlanger omlægninger i forhold til anmeldte planer for elproduktion, elforbrug og elhandel som nævnt i stk. 3, inden planerne er godkendt, og omlægninger er nødvendige

1) for ikke at overskride den offentliggjorte overføringskapacitet som nævnt i stk. 1 eller

2) for at bringe balance i de enkelte brugeres planlagte elproduktion, elforbrug eller elhandel.

Stk. 7. Ved overhængende risiko for netsammenbrud samt under netsammenbrud og genopbygning af nettet kan Energinet uden betaling kræve de nødvendige omlægninger af produktion, handel og forbrug.

Stk. 8. Såfremt en brugers faktiske elproduktion, elforbrug eller elhandel i et driftsdøgn ikke svarer til det, som er godkendt efter stk. 3, kan Energinet kræve, at der ydes rimelig betaling for de ubalancer, det påfører systemet. Energinet afholder dog omkostninger for ubalancer som nævnt i 1. pkt. for elproduktion fra en vindmølle omfattet af §§ 39 og 41 i lov om fremme af vedvarende energi, og fra et VE-elproduktionsanlæg omfattet af § 43 a, stk. 2 og 7, § 44, stk. 2, § 45, stk. 3 og § 47 i lov om fremme af vedvarende energi.

Stk. 9. Omlægninger som nævnt i stk. 3-5 skal ske efter objektive kriterier, som fastsættes af Energinet på grundlag af samfundsøkonomiske og miljømæssige hensyn. Energinet fastsætter endvidere objektive kriterier for beregning af betalingen for reduktion eller afbrydelse efter stk. 5.

Stk. 10. De regler og kriterier, som Energinet fastsætter i medfør af stk. 2 og 9, skal være tilgængelige for brugere og potentielle brugere af det kollektive elforsyningsnet.

¹² <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/61740>

Stk. 11. Energinet skal efter høring af relevante parter anmelde regler og kriterier, som Energinet fastsætter i medfør af stk. 2 og 9, til Energitilsynet. Energitilsynet kan give pålæg om ændringer af reglerne og kriterierne, jf. § 77.

Stk. 12. Elproduktion fra havvindmølleparker som nævnt i § 34 i lov om fremme af vedvarende energi er undtaget fra ovenstående bestemmelser.

Lovbekendtgørelse nr. 997 af 27. juni 2018, Bekendtgørelse af lov om Energinet

85. Energinets formål og pligter fremgår af lovens § 2:

§ 2. Energinets formål er at sikre en effektiv drift og udbygning af den overordnede infrastruktur på el- og gasområdet og at sikre åben og lige adgang for alle brugere af nettene.

Stk. 2. Energinet varetager efter reglerne i denne lov samt efter reglerne i lov om elforsyning, lov om fremme af vedvarende energi og lov om naturgasforsyning og med baggrund i en sammenhængende og helhedsorienteret planlægning systemansvarlig virksomhed og eltransmissionsvirksomhed, herunder opgaven som uafhængig systemoperatør, og gastransmissionsvirksomhed. Endvidere varetager Energinet administrative opgaver vedrørende miljøvenlig elektricitet i medfør af lov om elforsyning og lov om fremme af vedvarende energi. Energinet kan endvidere varetage gasdistributions-, gaslager- og gasopstrømsrørledningsvirksomhed.

Stk. 3. Energinet kan oprette datterselskaber, eje ejerandele i andre selskaber med begrænset ansvar samt indgå samarbejdsaftaler og lign. i forbindelse med udøvelsen af sin virksomhed.

Forsyningstilsynets begrundelse for afgørelsen

86. Denne sag handler om Energinets anmeldelse af en metode for etablering af en kompensationsordning for levering af systembærende egenskaber. Kompensationsordningen etableres som led i udviklingen af et marked, hvor Energinet skal indkøbe de nødvendige systembærende egenskaber til brug for Energinets sikring af systemsikkerheden.

Afgrænsningen af sagens parter

87. På baggrund af metodeanmeldelsens indhold, og de indkomne svar på Forsyningstilsynets offentlige høring af metodeanmeldelsen, har Forsyningstilsynet vurderet, hvem der kan anses som part i sagen.

88. Forvaltningsloven tillægger en række beføjelser i forbindelse med behandling af en sag og en sags afgørelse til "den, der er part" i den pågældende sag.

89. Forvaltningsloven indeholder imidlertid ikke en definition af partsbegrebet. Med støtte i forarbejderne til forvaltningsretten antages det dog i den juridiske litteratur og i praksis, at partsbegrebet i afgørelsessager omfatter: ansøgere, klagere, og andre med væsentlig og individuel interesse i sagens udfald.

ENERGINET SAMT DATTERSELSKABER

90. Ifølge mail fra Energinet af 4. oktober 2018 bør afgørelsen adresseres til Energinets koncern-moderselskab (den selvstændige offentlige virksomhed (SOV CVR nr. 28980671), der som regeludstedende er anmelder af metodeanmeldelsen.

91. I samme mail har Energinet tilkendegivet, at det er Energinet Elsystemansvar A/S, CVR nr. 39314959, der er ansvarlig for markederne og balancering, og at

det er Energinet Eltransmission A/S, CVR nr. 39314878, der ejer Energinets synkronkompensatorer.

92. Energinet Elsystemansvar A/S vil være eneindkøber på et marked for systembærende egenskaber, da virksomheden foretager overvågningen af nettets stabilitet og følgelig kan give besked om at slukke synkronkompensatorerne, hvis der er tilstrækkeligt med systembærende egenskaber til stede i elnettet. Energinet Elsystemansvar A/S skal aftage de efterspurgte ydelser samt har ansvaret for, at de efterspurgte systembærende egenskaber er til stede i fornødent omfang.

93. Energinet Eltransmission A/S varetager driften af synkronkompensatorer, og virksomhedens drift- og afsætning af produktionen fra egne synkronkompensatorer påvirkes af afgørelsen.

94. Energinet Elsystemansvar A/S skal anvende metoden og aftage de systembærende ydelser, som leveres af Energinet Eltransmission A/S.

95. Forsyningstilsynet vurderer på denne baggrund, at både Energinet Elsystemansvar A/S og Energinet Eltransmission A/S har sådanne individuelle og væsentlige interesser i sagen, at de er parter i forvaltningsretlig forstand.

96. Energinet SOV har som moderselskab alene en indirekte økonomisk interesse i sagen. Forsyningstilsynet vurderer, at denne interesse ikke er tilstrækkelig væsentlig til, at Energinet SOV er part i forvaltningsretlig forstand. Forsyningstilsynet noterer, at SOV er partsrepræsentant for de to datterselskaber.

TRANSMISSIONSNETTILKOBLEDE VIRKSOMHEDER

97. Ifølge den anmeldte metode vil Energinet kompensere de kraftværker, der kan levere systembærende egenskaber, og som er koblet på transmissionsnettet. Da der alene eksisterer fire virksomheder, der har anlæg koblet på transmissionsnettet, vurderes det, at alle fire alle har en sådan væsentlig og individuel interesse i sagens udfald, at de kan anses for parter i forvaltningsretlig forstand.

98. Der er tale om følgende: Ørsted Bioenergy & Thermal Power A/S (CVR nr.27446469), HOFOR Holding A/S (CVR nr. 10073022) som ejer af Amagerværket, Fjernvarme Fyn Holding A/S (CVR nr. 36466898) som ejer af Fynsværket, og Nordjyllandsværket A/S (CVR nr. 37189294).

VERDO PRODUKTION A/S OG ANDRE SELSKABER TILKOBLET NETTET UNDER TRANSMISSIONSNIVEAU

99. Verdo Produktion A/S, CVR 25481984 (Verdo), har afgivet hørings svar i forbindelse med Forsyningstilsynets offentlige høring over den anmeldte metode. Hørings svaret var kritisk overfor den foreslåede ordning, da Verdo i lighed med andre selskaber tilkoblet det sammenhængende el-net under transmissionsniveau (<100 kV) ikke kan få del i den kompensation, som Energinet vil give leverandører af systembærende egenskaber.

100. Verdo har dermed en interesse i, at metoden ikke bliver godkendt, men i stedet erstattes af et egentligt marked, hvor Verdo kan byde sine produkter ind, i konkurrence med andre aktører.

101. Verdo har derfor en væsentlig interesse i Forsyningstilsynets afgørelse.

102. På trods af, at der ifølge oplysninger fra Energinet findes ca. ti selskaber af Verdos størrelse koblet på samme spændingsniveau, så vurderer Forsyningstilsynet, at det ville være arbitrært at skære den væsentligt berørte deltagergruppe af efter Verdos niveau og dermed afskære kredsen af potentielle parter på dette grundlag.

103. Forsyningstilsynet lægger imidlertid også til grund, at de fleste producenter tilkoblet elnettet på forskelligt spændingsniveau under 100 kV vil kunne levere systembærende egenskaber til Energinet, om end i en anden, men dog brugbar, kvalitet. Det er uoplyst, hvor mange producenter der er tale om, men Forsyningstilsynet har lagt til grund, at der er tale om større ubestemt kreds på flere hundrede producenter. Der er dermed tale om en kreds af producenter, som ikke kan siges at være individuelt berørt, og som dermed ikke kan tillægges partsstatus.

104. Verdo har derfor ikke den fornødne individuelle interesse, til at kunne anses som part i forvaltningsretlig forstand.

105. Da Forsyningstilsynet lægger til grund, at der er flere hundrede potentielle producenter på distributionsniveau, herunder Verdo, som ikke kan anses som parter, har Forsyningstilsynet, i stedet for at anse disse producenter som parter, søgt at inddrage sådanne interessenter ved at give dem mulighed for at give deres synspunkter til kende. Forsyningstilsynet har derfor sendt udkastet til afgørelse i offentlig høring og ikke kun i høring hos sagens parter.

Markedsbaseret metode

106. Forsyningstilsynet betragter den anmeldte metode, som en foranstaltning der søger at kompensere producenter af systembærende egenskaber når de leverer disse til nettet. Denne leverance kan erstatte leverancen af systembærende egenskaber fra tre af Energinets fem synkronkompensatorer. Markedsaktørerne får således mulighed for at "underbyde" Energinets egenproduktion. Forsyningstilsynet tager ikke med denne afgørelse stilling til, hvorvidt Energinet skal foretage et markedsbaseret indkøb af sit fulde behov for systembærende egenskaber.

107. Forsyningstilsynets kompetence i forbindelse med metodegodkendelse af Energinets anskaffelse af energi og andre ydelser til brug for sit virke som systemansvarlig virksomhed er at sikre, at de indkøb som Energinet skal foretage, sker i overensstemmelse med elforsyningsloven jf. § 73 a, stk. 1.

108. Energinets etablering af en kompensationsordning for levering af systembærende egenskaber sker som led i Energinets opgavevaretagelse som systemansvarlig virksomhed. Kompensationsordningen skal derfor

metodeanmeldes efter bestemmelsen i elforsyningsloven § 76, stk. 2, jf. lov om Energinet § 2, stk. 2, og godkendes af Forsyningstilsynet, jf. elforsyningslovens § 73 a, jf. elforsyningslovens § 5, nr. 11.

109. Udgangspunktet for vurderingen af metoden er elforsyningslovens bestemmelser, der omhandler Energinets virke som systemansvarlig virksomhed. Efter elforsyningslovens § 27 a, stk. 2, nr. 1, skal Energinet anvende markedsbaserede metoder ved anskaffelse af den energi og andre ydelser, som Energinet anvender til at udføre sit hverv. Forsyningstilsynet har på denne baggrund vurderet, hvorvidt den anmeldte metode er markedsbaseret og som sådan kan godkendes efter elforsyningslovens § 73 a, stk. 1.

110. Som beskrevet ovenfor blev elforsyningslovens § 27 a, stk. 2, ændret med lov nr. 704 af 8. juni 2018, så ordlyden af bestemmelsen nu inkluderer "andre ydelser", der benyttes til at opretholde forsyningssikkerheden. Det fremgår af lovens forarbejder, at der med denne ændring menes systembærende egenskaber. Lovgiver har dermed præciseret, at der også skal ske et markedsbaseret indkøb af systembærende egenskaber.

111. Loven der ændrer § 27 a, stk. 2 (lov nr. 704 af 8. juni 2018) trådte i kraft 1. juli 2018, jf. lovens § 6, stk. 1. Loven indeholder ikke overgangsbestemmelser, om Forsyningstilsynet behandling af metoder der er anmeldt forud for lovens ikrafttræden. Forsyningstilsynet har på den baggrund vurderet metoden på baggrund af den ændrede bestemmelse, på trods af at anmeldelsen skete før lovændringen.

112. Kompensationsmodellen er udviklet på baggrund af arbejdet med Markedsmodel 2.0 i 2015, som blev udarbejdet af Energinet i samarbejde med markedets aktører. Aktørerne har udtrykt ønske om at få gang i arbejdet med at udvikle et marked for systembærende egenskaber. Forsyningstilsynet anerkender, at Energinet ønsker at kompensere leverandører af systembærende egenskaber, men skal desuagtet foretage en vurdering af den anmeldte metode, på baggrund af kriteriet om, at der skal ske en markedsbaseret anskaffelse af systembærende egenskaber.

113. Det er ikke i loven eller bemærkninger nærmere angivet, hvad der forstås ved "markedsbaserede metoder". Det fremgår som nævnt af lovbemærkningerne, at formålet med ændringen af lovens § 27 a, således at denne nu også omfatter systembærende egenskaber, blandt andet er at sikre retvisende prissignaler med henblik på at skabe rammer for et ikke-diskriminerende, teknologineutralt marked samt derved at sikre langsigtet samfundsøkonomisk optimal anskaffelse af ydelserne. Der kan endvidere henvises til besvarelsen af det ovennævnte udvalgsspørgsmål 5 til lovforslaget, hvori det bl.a. hedder: *"Det er vurderingen, at øget konkurrence grundet flere udbydere alt andet lige medfører en forbedret omkostningseffektivitet ift. at opretholde elforsyningssikkerheden i et energisystem, med en høj andel vedvarende energi."*

114. Som nævnt ovenfor under punkt 81 udestår udstedelsen af en bekendtgørelse med yderligere bestemmelser om disse markedsbaserede metoder.

115. Forsyningstilsynets forstår på baggrund af ovenstående kravet om anvendelse af markedsbaserede metoder, som et krav om anvendelse af metoder, der sikrer retvisende prissignaler med henblik på at skabe rammer for et ikke-diskriminerende, teknologineutralt marked, der virker til at sikre en langsigtet samfundsøkonomisk optimal anskaffelse af ydelserne.

116. Energinet skal således gennem udmeldinger om behov sikre grundlag for, at der skabes en virksom konkurrence på klart definerede produkter, der kan leveres af flere aktører. Aktørerne skal have mulighed for at byde deres produkter ind på markedet til en omkostningseffektiv pris. Gennem Energinets efterspørgsel og ydelsernes værdi vil der dermed fremkomme et priskryds og en markedsbaseret prissætning af de systembærende egenskaber.

117. I den anmeldte metode gives der ikke mulighed for, at flere udbydere konkurrerer om efterspørgslen. Energinet efterspørger ikke et produkt, men yder en kompensation til producenter, der leverer systembærende egenskaber som følge af aktivering i effektmarkederne.

118. Henset til, at den anmeldte metode ikke tager højde for retvisende prissignaler ved produktionen af systembærende egenskaber, men i stedet er baseret på Energinets besparelse ved at kunne slukke egne komponenter, som bl.a. baseres på prisen af aktiv effekt, så vurderer Forsyningstilsynet, at kompensationsmodellen ikke bidrager til den skabelse af retvisende prissignaler for systembærende egenskaber, der nævnes som en væsentlig årsag til ændringen af elforsyningslovens § 27 a, jf. lovbemærkningerne citeret ovenfor i retsgrundlaget.

119. Forsyningstilsynet vurderer, at der kan være gode grunde til at skelne mellem kvaliteten af systembærende egenskaber fra leverandører tilkøbet nettet på forskellige spændingsniveau. Efter Forsyningstilsynets vurdering skal kvaliteten imidlertid komme til udtryk i prissætningen på markedet, snarere end ved at udelukke visse markedsaktører på forhånd. Forsyningstilsynet finder derfor, at en markedsbaseret metode, jf. elforsyningslovens § 27 a, stk. 2, 1. pkt., vil give produktionsvirksomheder koblet på nettet på et spændingsniveau under transmissionsniveau mulighed for at tilbyde deres produkt.

120. Forsyningstilsynet er i den sammenhæng opmærksom på, at der efter den anmeldte metode sigtes mod en fordeling af kompensationen til de værker, der kan beordres i drift, og at disse er de eneste Energinet benytter til at sikre tilstrækkeligt med systembærende egenskaber i elnettet. Det må efter Forsyningstilsynets opfattelse imidlertid kunne lægges til grund, at der findes flere hundrede potentielle leverandører af systembærende egenskaber, for eksempel Verdo Produktion A/S, og at den anmeldte kompensationsordning udelukker disse fra adgang til kompensation.

121. Forsyningstilsynet er endvidere opmærksomt på, at det vil kunne være vanskeligt for Energinet at etablere et marked for leverancer af systembærende egenskaber, der tager højde for de forskellige tilkoblingsniveauer, og med en korrekt prissætning af forskellige leverancer af systembærende egenskaber. Disse forhold kan efter Forsyningstilsynets vurdering imidlertid ikke begrunde, at aktører udelukkes fra at deltage i markedet, særligt henset til at Energinet ved udelukkelsen reducerer antallet af deltagere til et fåtal, og der med lovændringen søges et teknologineutralt marked.

122. Forsyningstilsynet kan i den sammenhæng endvidere henvise til den ovenfor citerede besvarelse af udvalgsspørgsmål 5, hvoraf det fremgår, at ændringen af loven lægger op til, at alle aktører får mulighed for at levere systembærende egenskaber på markedsbaserede vilkår. Under hensyntagen hertil er det Forsyningstilsynets vurdering, at en kompensation der alene fordeles til kraftværkerne koblet på transmissionsnettet, er uforenlig med elforsyningslovens krav om anvendelse af markedsbaserede metoder.

123. Sammenfattende er det således Forsyningstilsynets vurdering, at den anmeldte metode, ikke lever op til kravet om at være markedsbaseret i elforsyningslovens § 27 a, stk. 2, 1. pkt., da den ikke muliggør dannelsen af et priskryds for udbud og efterspørgsel, og dermed ikke bidrager til at sikre retvisende prissignaler for systembærende egenskaber, og den ikke giver alle potentielle leverandører mulighed for at levere de efterspurgte ydelser.

Afsluttende bemærkninger

124. Forsyningstilsynet forstår ud fra sin dialog med Energinet om den anmeldte metode, at Energinet er ved at udarbejde en egentlig markedsbaseret model til afløsning af den anmeldte kompensationsmodel. Forsyningstilsynet forstår desuden, at Energinet søger at informere markedets aktører om dette arbejde igennem dialogmøder.

125. Eftersom Forsyningstilsynet ikke kan godkende den metode, som denne afgørelse vedrører, og eftersom Energinet siden ikrafttræden af lov nr. 704 af 8. juni 2018 den 1. juli 2018 har skullet anvende markedsbaserede metoder til opretholdelse af forsyningssikkerheden, jf. elforsyningslovens § 27 a, stk. 2, 1. pkt., imødeser Forsyningstilsynet en anmeldelse af en metode, der vil kunne godkendes i medfør af de omtalte bestemmelser, fra Energinet snarest muligt og senest ved udgangen af 1. kvartal 2019.

126. Forsyningstilsynet imødeser i den sammenhæng en anmeldelse af en metode, der vil bidrage til at skabe den efterspurgte retvisende prissætning af systembærende egenskaber og tydeliggør Energinets faktiske behov for de respektive ydelser.

Klagevejledning

127. Eventuel klage over denne afgørelse kan indbringes for Energiklagenævnet, jf. § 89 i lovbekendtgørelse nr. 1009 af 27. juni 2018

Bekendtgørelse af lov om elforsyning. Klage skal være skriftlig og være indgivet inden 4 uger efter Forsyningstilsynets afgørelse er meddelt.

Klage indgives til:

Energiklagenævnet
Nævnenes Hus
Toldboden 2
8800 Viborg
Tlf.: 72 40 56 00
E-mail: ekn@naevneneshus.dk

128. Energiklagenævnets kontortid kan have betydning for, om klagen er indgivet i rette tid. Nærmere information om klagefristen, hvem der kan klage (klageberettiget) og nævnets klagebehandling fremgår af Energiklagenævnets hjemmeside www.ekn.dk

Med venlig hilsen

Carsten Smidt
Direktør